

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

foto(ksero)

por. LORENTOWICZ - JANCZAR
Janina Matgorzata
zd. Damięcka
ps. „Duda”, „Świder”

AK
Akcr. W-WSA

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — LORENTOWICZ - JANCZAR.

Jannina Matgorzata.....

T. 3620/WSK

I/1. Relacja ✓ K. 1, s. 1-

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K. 1, s. 1

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

✓ IV. Korespondencja K. 2, s. 1-2

korespondencje W. Grofe z Fundacją

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 1

VI. Fotografie ✓, zob. tab. II-1

I/1. Relacja

- Relacja. Biogram rodziny Matronaty Lorentowicz-Jaucar z d. Damigcha, opr. przez Włodzimiera Grafa, pułkownika w r. 2005. Rkp. Orgg. k. 1, s. 1.

2el. do p. 128 / 05 nowe teckie 17/11
 BIOGRAM 3620 WSK

Adres: 00-521 Warszawa, ul. Hoża 19 m 51, tel. 022-6218854.

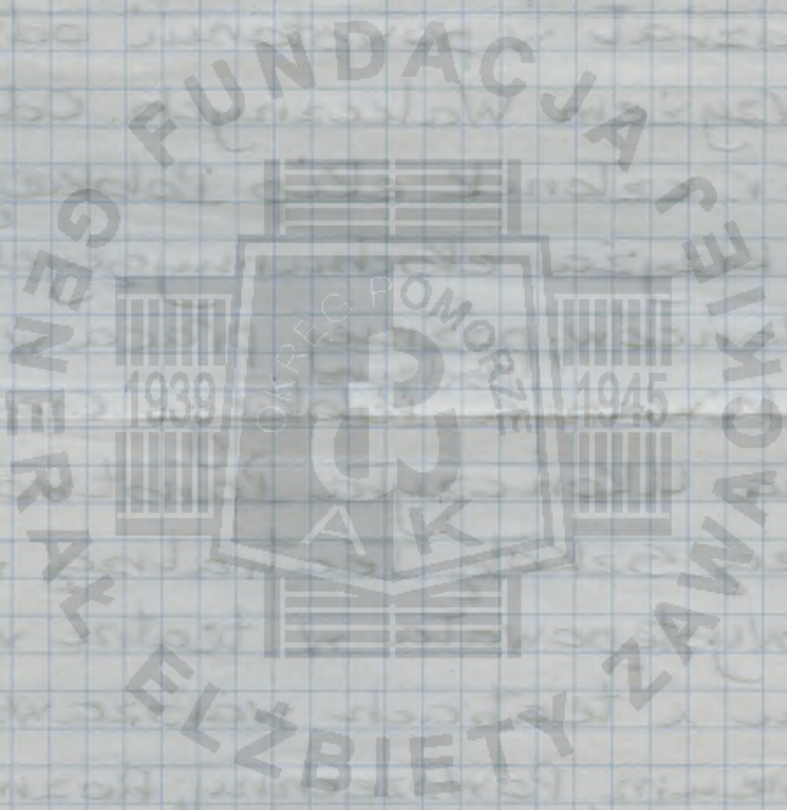
Jarzina, Matgorzata Lorentowicz-
 Jarzaczar z domu Damińska
 ps. „Duda - Świder” ur. 8.01.1927 r.
 w Warszawie. W konspiracji od 1942 r.
 W Powstaniu Warszawskim sanitarka -
 Tęczyńska w Zgrupowaniu AK „Krypa”, batalion TUM, 6 komp.
 Za udział w powstaniu odznaczona
 Krzyżem Walecznych. Od 15.02.
 1945 r. członek ekip Polskiego Czerwonego
 Krzyża ekschumujących ciała
 powstańców; później praca w Dziale
 Poszukiwania ^{Rodzin} Polskiego Czerwonego
 Krzyża. Ukończyła Państwową
 Wyższą Szkołę Teatralną w Warsza-
 wie. Występowała w teatrze we Wroc-
 ławiu i teatrach warszawskich
 - Ateneum, Powszechny, Rozmaitości,
 Narodowy. Znana aktorka teatralna,
 filmowa i telewizyjna. Porucznik AK.
 Działaczka Zw. Zawodowego Prac. Kultury
 i Sztuki. Odznaczona Orderem „Polska
 Restituta”, Warszawskim Krzyżem
 Powstańczym, Krzyżem AK, Zasłużony
 Działacz Kultury, Odznaką za zasługi
 dla Warszawy.

Włodzimierz Graf
 Komisja Hist. VII Obwodu
 „Obroza” Okr. Warsz. AK

WYDZIAŁ

Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

6.02.196 / WSK-412/05

II. Materiały uzupełniające relację:

- Wspomnienie o Mafgonacie Lorentowicz (8.01.1927 - 8.05.2005)
autor: U. Sadowski. 16.04.20.06.2011. (oryginał w syce mek
garety). Fotografia. K.1, s.1.

WSPOMNIENIE (08.01.1927 – 08.05.2005)

Małgorzata Lorentowicz

Była rasową aktorką. Elegancką, piękną i utalentowaną. Wielką damą. Żoną Tadeusza Janczara. Nazywał ją pieszczotliwie Dudeńką.

Moja znajomość z Dudą zaczęła się w roku 1950, z czasem przerodziła się w przyjaźń. Była studentką Wydziału Aktorskiego Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie. Próbowaliśmy w Teatrze Polskim Molirowskiego „Don Juana”, w reżyserii prof. Bohdana Korzeniewskiego. Któregoś dnia, nieoczekiwanie, na próbie pojawili się studenci IV roku PWST. Zostali zaproszeni przez profesora Korzeniewskiego. Zaczęli czytać nasze role. Byliśmy zaskoczeni, nie rozumiejąc, o co chodzi. Okazało się, że mają to być wprawki aktorskie przyszłych kolegów. Szczególną uwagę zwróciłem wtedy na jedną z adeptek sztuk teatralnej, śliczną, smukłą, pełną uroku blondynkę, która wkrótce rozpocząć miała karierę w teatrze jako liryczna amantka. Była to Małgorzata Lorentowicz. Z biegiem lat przeistoczyła się w doskonałą aktorkę charakterystyczną. Pomogły jej w tym słodycze, które uwielbiała.

W roku 1951, po dyplomie, znalazła się w zespole aktorskim Teatru Ateneum. Ale przeciągający się remont spalonego w czasie działań wojennych Teatru Ateneum spowodował, że wyjechała na krótko do Szczecina. Zagrała tam w sztuce Krzysztofa Gruszczyńskiego „Dobry człowiek”. Pierwszą premierą w odbudowanym Teatrze Ateneum była „Interwencja” Lwa Sławińskiego, radzieckiego autora, w reżyserii Ludwika René. Zagrała w niej Francuzkę Jeanne. Wkrótce otrzymała propozycję od dyrektora Teatru Polskiego we Wrocławiu Jakuba Rotbauma i znalazła się w jego zespole. Na początek zagrała Elwirę w „Mężu i żonie” Aleksandra Fredry. Odniosła sukces. Wrocławska publiczność i krytycy polubili ją. Następne role to stylowa, pełna wdzięku Lizetta w „Igraszkach trafu i miłości” i Sandra w „Tragedii amerykańskiej” w reżyserii Jakuba Rotbauma. Kiedy w Warszawie w roku 1955 dyrekcję Teatru Młodej Warszawy (dziś Teatru Rozmaitości) obejmował po Janie Kreczmarze jej kolega z wrocławskiego teatru Stanisław Bugajski, ściągnął Dudę do stolicy. Zaproponował jej rolę Maryli w „Balladach i romansach” Aleksandra Maliszewskiego, gdzie Adama Mickiewicza grał młodziutki aktor z Lublina Wiesław Michnikowski. W Warszawie okazało się, że zamiast Maryli grać będzie rolę

Kowalskiej. Jedną ze wspanialszych jej ról w tym teatrze była Muszka w „Skizie” Gabrieli Zapolskiej, z Ireną Eichlerówną w roli Lulu, w reżyserii Władysława Sheybala. Za przyjaźniły się od pierwszej chwili. Ta przyjaźń przetrwała do ostatnich chwil życia Eichlerówny.

W Teatrze Młodej Warszawy poznała Tadeusza Janczara. Pobrali się. Byli szczęśliwym małżeństwem.

Kolejny etap jej pracy to Teatr Narodowy. Zaangażowała w roku 1957 wielki Wilam Horzyca, ukochany dyrektor Ireny Eichlerówny. Zagrała Ritę w „Żywej masce” Pirandella, Harfiarkę w „Wyzwoleniu” Wyspiańskiego i Księżniczkę Natalię w „Księżu Homburgu” Kleista. Dwie ostatnie sztuki reżyserował Horzyca. Grała ponadto Pazia w „Za kulisami” Norwida i Estellę w „Tatuowanej róży” z Ireną Eichlerówną.

W roku 1960 w reżyserowanym przez Henryka Szletyńskiego „Fantazym” Słowackiego była Diana. W Teatrze Powszechnym u Adama Hanuszkiewicza zaczęła grywać role charakterystyczne. Znakomicie poradziła sobie z Dyndalską w „Damach i huźarach” Fredry i Radeczynią w pierwszej Hanuszkiewiczowskiej inscenizacji „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego, a także z rolą Żony w „Ich czworo” Zapolskiej. Kiedy Adam Hanuszkiewicz został dyrektorem Teatru Narodowego, przeszła z nim na plac Teatralny. W Teatrze Małym, na drugiej scenie Teatru Narodowego, w roku 1973 spotkała się znowu z Ireną Eichlerówną. Zagrały razem w węgierskiej sztuce „Zabawa w koty”. Wystąpiła jeszcze na tej scenie w „Kartotece” Tadeusza Różewicza - jako Matka i w „Białym małżeństwie” - jako Ciotka. W roku 1986, już po spaleniu Teatru Narodowego, za dyrekcji Krystyny Skuszanek i Jerzego Krasowskiego, spotkała się po raz ostatni z Ireną Eichlerówną w „Fizykach” Dürrenmatta. Swój flirt z Melpomeną zakończyła znakomicie zagrana rolą Żanny w sztuce Golina „Żanna”.

W swoim dorobku artystycznym miała dużo ról charakterystycznych w filmach fabularnych, serialach telewizyjnych i w Teatrze Telewizji. Była wspaniałym wartościowym człowiekiem, żołnierzem Armii Krajowej. W czasie Powstania Warszawskiego zapisała piękną kartę w swoim życiorysie.

Była osobą delikatną, ciepłą i życzliwą ludziom. Serdeczną i lubianą koleżanką.

WITOLD SADOWY

G.W. 20.11.2011

IV Korespondencje

- Korespondencje W. Grafa z Fundacją k. 2, s. 1-2

Włodzimierz Graf

p. 128/25
Włocławek, 25.01.2005r. 3526
IV/1

01-493 Warszawa,

ul. C

tel.

Komisja Hist. VII Obwodu

"Obroza" Okr. Warszawskiego AK

FUNDACJA

*Archiwum i Muzeum F. morskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek
w Toruniu

Wpłynęło dnia: 3.02.2005

L. dz. 196/WSU-412/05

Zak. znak:

Fundacja

Archiwum Pomorskie AK

87-100 Toruń

ul. Wielkie Grabawy 2

W związku z organizacją wystawy o kobietach - żołnierzach w zataczeniu przesyłam biogram Janiny, Małgorzaty Lorentowicz-Janeczak z d. Damięcka p. z. "Duda-Swider" oraz jej zdjęcie z lipca 1944r. z prośbą o stosowne wykorzystanie na wystawie. Jest ona p. dzielna uczestniczką powstania 1.08 - 23.09.1944r.

✓ Rarzem² kpt. lek. Mariusz Pomper z 9 pp. ratował powstalców i żołnierzy czerwiakowskim we wrześniu 1944r.

Opisana w wielu publikacjach.

Ujęta w 5 tomie Wielkiej Encyklopedii Powstania Warszawskiego. Działalność po powstaniu też zasługuje na stosowne upamiętnienie.

Zataczniki: biogram + zdjęcie.

Włodzimierz Graf *Włocławek*

11/2

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
87-100 Toruń, ul. W. Garbary 2
tel.: 65-22-186, e-mail: archAK@um.torun.pl
REGON 870502736

Toruń 11 III 2005 r.

MEMORIAL
General Marii Wittek

L. dz. 899/WSK-412/05

Pan Włodzimierz Graf
Komisja Historyczna VII Obwodu „Obroza”
Okręgu Warszawskiego AK
ul. Orlich Gniazd 3 m. 33
01-493 Warszawa

Szanowny Panie,

Dziękujemy za zgłoszenie do naszej „Galerii kobiet-żołnierzy” postaci Janiny Małgorzaty Lorentowicz-Janczar z d. Damięckiej i przesłanie jej biogramu i fotografii. Na podstawie tych materiałów została założona w naszym Archiwum Wojennej Służby Kobiet teczka osobowa na jej nazwisko o sygnaturze 3620/WSK. Skontaktujemy się w tej sprawie z p. J. Lorentowicz.

Będziemy wdzięczni za przesłanie do naszego Archiwum WSK materiałów dotyczących innych żołnierzy-kobiet albo ich adresów tak żebyśmy sami mogli się z nimi skontaktować. Zależy nam na ciągłym wzbogacaniu naszego Archiwum o dane kobiet-żołnierzy.

Z wyrazami szacunku

Dorota Kromp
Dorota Kromp

Dokumentalistka Archiwum WSK

J. 3620/WSK

AK
dł. W-100

++

LORENTOWICZ-JANCZAR

Janina Margonata

2 d. Damięcka

ps. "Duda", "Świer

v. Wypisy ze Świer - nazwiskowe karty
informacyjne! 1.

J. 3620/WSK

AK
Warszawa

++
do rodziny - Janeczka Janina Matygonata

z d. Jamiecka

ps. "Duda", "Scider" 1945

źr. Relacja

B. Rojek 2014.

T. 3620 / WSK

AK
Pozostałe
Warszawa

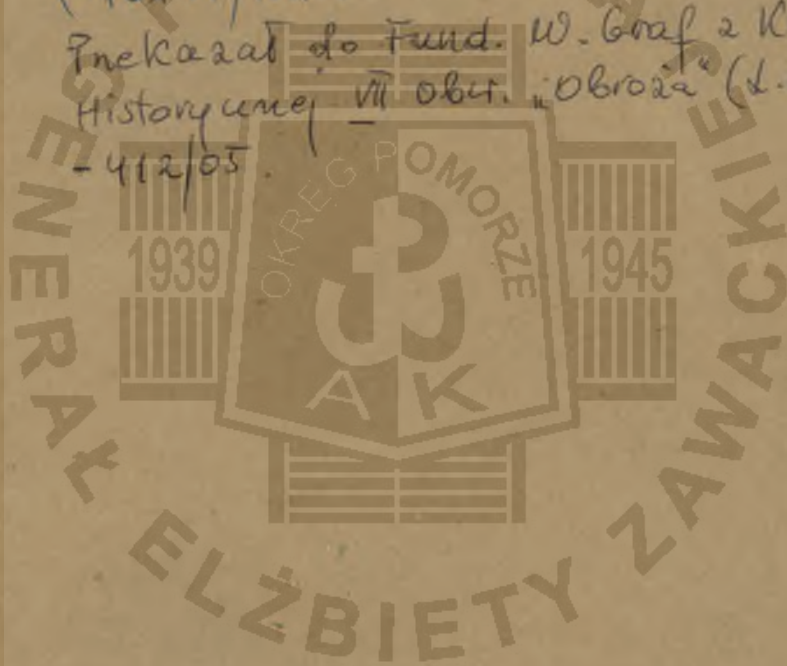
LORENTOWICZ - JANCYAR

Janina, małżonka
ps. "Duda", "Świder"

VI. Fotografie

1. Zdję. poczt., 1844 - Warszawa, reprodukcja,
(7,8 x 11) mm. 1

Przekazał do Fund. W. Graf z Komisji
Historii wojny VII obit. "Obroza" (l. d. 196/WSK
- 412/05.

1. WSK - Jeczli
Osobowe

2. T. 3620 / WSK

3. nepr. 8x11

4.

5. LORENTOWICZ

- Janczar

Janina, Matgorzata
ps. "Duda", "Świder"

6. W-wa 1944 r.

7.

8. Uwagi: opis na
odwrócie fotogr.

Janina, matgorzata

Lorentowicz, Janczar

2 d. Damięcka, ps. "Duda, Świder"

ur. 8.01.1927r. Warszawa, sanitariuszka -

Łączniczka. Zgrupowania AK "Kryśka"

batal. Turm, 6 komp. Powołanie warszawskie

1.08-23.08.1944r. Odznaczenia KW.

Za powstanie. W konspiracji od 1942r.

Zdjęcie - Warszawa, lipiec 1944r.

Z. Sztaj. 2013r.

FUNDACJA
Janina, Małgorzata-Lorentowicz
Janeczka z d. Damińska, ps. „Duda
Świder”, ur. 8.01.1927r. Warszawa,
sanitariuszka - Łęczyńska
Zgrupowania AK „Krypla”, batal.
Tu m. 6 Komp. Powstanie Warsz.
1.08.-23.09.1944r. Odszkodowa
KW-za powstanie. (1)
W konspiracji od 1942 r.
Zdjęcie - Warszawa, lipiec 1944,
ELZBIETY

LORENIOWICZ - JANCZAK

